

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย

เรื่อง การประกอบกิจการผลิตเกลือบริโภค และเกลืออุตสาหกรรม เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และไม่ถูกบังคับตามกฎหมายกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑

บริษัท เอ จำกัด ได้มีหนังสือที่ ทค ๒๐๙๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๒ เพื่อขอหารือ ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยบริษัท เอ จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ ณ ที่แห่งหนึ่ง ได้ดำเนินกิจการโรงงานผลิตเกลือบริโภค และเกลืออุตสาหกรรม โดยผลิตเกลือ ๔ ชนิด คือ

๑. เกลือบริสุทธิ์ ๙๙.๙ % เสริมไอโอดีน

กรรมวิธีในการผลิต คือ นำเกลือหินจากเหมืองใต้ดินมาละลายน้ำและกำจัดสิ่งปลอมปนจาก สารละลายเกลือดังกล่าวโดยการตกตะกอน จากนั้นจึงนำเกลือบริสุทธิ์ไปผ่านกระบวนการให้ความร้อนจน เกิดผลึกเกลือ แล้วเพิ่มเติมสารไอโอดีนและสารป้องกันการจับเป็นก้อน แล้วจึงอบให้แห้งต่อไป

๒. เกลือบริสุทธิ์ ๙๙.๙ % ไม่เสริมไอโอดีน

กรรมวิธีในการผลิต คือ นำเกลือหินจากเหมืองใต้ดินมาละลายน้ำและกำจัดสิ่งปลอมปนจาก สารละลายเกลือดังกล่าวโดยการตกตะกอน จากนั้นจึงนำเกลือบริสุทธิ์ไปผ่านกระบวนการให้ความร้อนจน เกิดผลึกเกลือ แล้วเพิ่มเติมสารป้องกันการจับเป็นก้อน แล้วจึงอบให้แห้งต่อไป

๓. เกลือบริสุทธิ์ ๙๗.๕ % เสริมไอโอดีน

กรรมวิธีในการผลิต คือ นำเกลือหินจากเหมืองใต้ดินมาละลายน้ำและกำจัดสิ่งปลอมปนจาก สารละลายเกลือดังกล่าวโดยการตกตะกอน จากนั้นจึงนำเกลือบริสุทธิ์ไปผ่านกระบวนการให้ความร้อนจน เกิดผลึกเกลือ แล้วเพิ่มเติมสารไอโอดีน

๔. เกลือบริสุทธิ์ ๙๗.๕ % ไม่เสริมไอโอดีน

กรรมวิธีในการผลิต คือ นำเกลือหินจากเหมืองใต้ดินมาละลายน้ำและกำจัดสิ่งปลอมปนจาก สารละลายเกลือดังกล่าวโดยการตกตะกอน จากนั้นจึงนำเกลือบริสุทธิ์ไปผ่านกระบวนการให้ความร้อนจนเกิดผลึกเกลือ

บริษัท เอ จำกัด มีความประสงค์ที่จะสอบถามถึงกฎหมายกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สุขลักษณะ ของสถานที่จำหน่ายอาหาร ที่มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอบรมผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหาร ที่มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ ว่าในกรณีที่บริษัท เอ จำกัด ดำเนินการผลิตเกลือบริสุทธิ์ (Refined Salt) อันเป็นวัตถุดิบ สำหรับการผลิตอาหารอื่นนั้น อยู่ในขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้บริษัท เอ จำกัด ได้ดำเนินการขอรับรองมาตรฐาน GMP , HACCP และฮาลาล ซึ่งได้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับข้อกำหนด และมาตรฐานการผลิตอาหารให้กับพนักงานทั้งหมดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติได้กำหนดคำนิยามไว้ดังนี้

“สถานที่จำหน่ายอาหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้ที่หรือทางสาธารณะ ที่จัดไว้เพื่อประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จและจำหน่ายให้ผู้ซื้อสามารถบริโภคได้ทันที ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยจัดให้มีบริเวณไว้สำหรับการบริโภค ณ ที่นั้น หรือนำไปบริโภคที่อื่นก็ตาม

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๗๘๕๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัยมีถึง บริษัท เอ จำกัด

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่งและถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

ในกรณีที่ไม่มี การปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจระงับเหตุรำคาญนั้นและอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก และถ้าเหตุรำคาญเกิดขึ้นจากการกระทำ การละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้วก็ได้

มาตรา ๓๒^๒ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยกำหนดประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามมาตรา ๓๑^๓ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ และมาตรา ๓๓^๔ กำหนดให้ผู้ดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุม โดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้าต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินกิจการ และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น หากผู้ใดประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในพื้นที่โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ถือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา ๓๓ มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๗๑^๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๒ **มาตรา ๓๒** เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

^๓ มาตรา ๓๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

^๔ มาตรา ๓๓ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒ (๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

^๕ มาตรา ๗๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเภทที่ ๓ กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(๑๙) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ ผงชูรส หรือสารปรุงแต่งอาหาร

ขอบเขตและความหมาย

“สถานที่ที่ทำการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุผงชูรสหรือสารปรุงแต่งอาหาร ที่มีใช้กิจการตามข้อ ๓ (๑) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำพริกแกง น้ำพริกปรุงสำเร็จ เต้าเจี้ยว ซีอิ๊ว น้ำจิ้มหรือซอสปรุงรสชนิดต่างๆ และยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน”

ความหมายทางวิชาการ

“สารปรุงแต่งอาหาร” หมายถึง สารปรุงรสอาหารใช้ใส่ในอาหารเพื่อให้อาหารมีรสดี เช่น น้ำตาล น้ำปลา น้ำส้มสายชู น้ำมะนาว ซอสชนิดต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งสารที่ใส่ในอาหารเพื่อการถนอมอาหาร หรือทำให้อาหารน่ารับประทาน เช่น สารกันบูด สี และกลิ่นต่างๆ ที่ใช้ผสมอาหาร เป็นต้น

๔. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ : บริษัท เอ จำกัด ดำเนินการผลิตเกลือบริสุทธิ์ (Refined Salt) อันเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตอาหารอื่นนั้น อยู่ในขอบเขตการบังคับใช้ของกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดอบรมผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหารหรือไม่

ความเห็น : จากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า บริษัท เอ จำกัด ได้ผลิตเกลือบริโภค และเกลืออุตสาหกรรม ๔ ชนิด คือ เกลือบริสุทธิ์ ๙๙.๙ % เเสริมไอโอดีน เกลือบริสุทธิ์ ๙๙.๙ % ไม่เสริมไอโอดีน เกลือบริสุทธิ์ ๙๗.๕ % เเสริมไอโอดีน และเกลือบริสุทธิ์ ๙๗.๕ % ไม่เสริมไอโอดีน โดยมีกระบวนการในการผลิต คือ นำเกลือหินจากเหมืองใต้ดินมาละลายน้ำและกำจัดสิ่งปลอมปนจากสารละลายเกลือโดยการตกตะกอน จากนั้นจึงนำเกลือบริสุทธิ์ไปผ่านกระบวนการให้ความร้อนจนเกิดผลึกเกลือแล้วเติมสารไอโอดีนและสารป้องกันการจับเป็นก้อนแล้วจึงอบให้แห้งต่อไป จากข้อเท็จจริงนี้ไม่เข้าข่ายตามคำนิยามของสถานที่จำหน่ายอาหาร ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงไม่อยู่ภายใต้การบังคับตามกฎหมายกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดอบรมผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหาร

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาลักษณะของการประกอบกิจการของบริษัท เอ จำกัด ดังกล่าวข้างต้นแล้วพบว่า การประกอบกิจการผลิตเกลือบริโภคและเกลืออุตสาหกรรม เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเภทที่ ๓ (๑๙) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุผงชูรส หรือสารปรุงแต่งอาหาร ดังนั้น ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้ดังนี้

๑) ตรวจสอบข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ก. ว่าได้กำหนดควบคุมกิจการประเภทที่ ๓ (๑๙) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุผงชูรส หรือสารปรุงแต่งอาหาร ไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือไม่ ทั้งนี้ สามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ก.

๒) หากตรวจสอบ...

๒) หากตรวจสอบแล้วพบว่า การประกอบกิจการของท่านเข้าข่ายเป็นกิจการที่ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ก. กำหนดควบคุมไว้ ให้เตรียมเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ก. และยื่นขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยต้องประกอบกิจการให้ถูกสุขลักษณะและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ก. อีกทั้งต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายทุกฉบับด้วย อาทิ กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยโรงงานหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

๓) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ก. ไม่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้กิจการประเภทที่ ๓ (๑๙) การผลิต สะสม หรือแปรรูป ผงชูรส หรือสารปรุงแต่งอาหาร เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมในพื้นที่ ผู้ประกอบกิจการสามารถประกอบกิจการได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น อย่างไรก็ตามหากท่านดำเนินกิจการไม่ถูกสุขลักษณะจนก่อให้เกิดเหตุรำคาญ เช่น กลิ่นเหม็น เสียงดังจนอาจเป็นเหตุให้เสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองสถานที่นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเข้าระงับและจัดการเหตุรำคาญตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกและหากเหตุรำคาญนั้นเกิดจากการกระทำ การละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น และกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้ว หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมีความผิดตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

